

Rezső Zerkowitz (1878 Szeged – 1950 Budapešť), ředitel elektráren v Budapešti, v nacistickém období ukryt a zachráněn svými podřízenými. Bela Zerkowitz (1881 Szeged – 1948 Budapešť), v meziválečném období populární skladatel operet, ředitel budapeštských hudebních scén. Potomci rodu Judy Lobla Kohn-Zerkowitze dnes žijí především v USA.

VÁCLAV BEDNÁŘ

NÁLEZ KNIHOVNY MJR. DVORSKÉHO V DRAHOTUŠÍCH

V září 2008 jsem navštívil drahotušskou římskokatolickou faru v rámci svého pátrání po Gallašově stále nezvěstném tisku Sjezd bohův arkadských (1828). Bez úspěchu jsem prošel farní knihovnu, farář P. Radomír Šidleja mě však upozornil, že další knihy jsou na půdě. Gallašovský tisk se nenašel, ale množství knih umístěných v několika dřevěných bednách mě zaujalo. Převažovaly tituly z oblasti vojenství a vojenské pedagogiky, ale nechyběla ani beletrie, jazykové učebnice atd. Postupně jsem vydedukoval, že se jedná o torzo soukromé knihovny mjr. PhDr. Josefa Dvorského (1896–1955), který byl profesorem v Československé vojenské akademii v Hranicích. Po únoru 1948 byl z armády propuštěn a nový byt našel v budově drahotušské fary, kam se nastěhoval 29. prosince 1950 i se svou manželkou Karlou (1911–1983). Ve



Hrob manželů Dvorských na hranickém městském hřbitově, vpravo/154

farní kronice o něm najdeme několik zmínek, mimo jiné farář P. Josef Brhel zapsal: „Dne 18. října 1955 zemřel v nemocnici v Hranicích ve věku 66 let major ve výslužbě dr. Josef Dvorský, který se svou chotí Karlou, naší výpomocnou varhanicí, obývá ve farní budově 4 místnosti. Zemřelý za svého pobytu na faře byl činný badatelsky i literárně v dějinách zdejší farnosti, pořídil v tom směru několik tisíc excerpt a své bohaté zkušenosti z dob své působnosti jako profesora pedagogiky a knihovníka ve vojenské akademii v Hranicích uplatnil při založení zdejší farní knihovny.

Zanícen myšlenkou Katolické akce byl ochotným pomocníkem faráře v duchovní správě a jeho dobrým přítelem. Jeho život ukončila nenadále jeho vleklá srdeční choroba po předchozí mozkové mrtvici. Je pohřben na hřbitově v Hranicích. Bůh budiž jeho odměnou! Requiescat in pace!“

Ve snaze zachránit knihovnu jsem kontaktoval postupně Městské muzeum a galerii v Hranicích a Vědeckou knihovnu v Olomouci, skutečný zájem však projevil až Vojenský ústřední archiv a Vojenský historický ústav v Praze. Viz dále.

JIŘÍ J. K. NEBESKÝ

INFORMAČNÍ ZPRÁVA O PŘEVZETÍ KNIHOVNY MJR. DVORSKÉHO

V druhé polovině roku 2008 pan Nebeský oslovil Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv a Vojenský historický ústav Praha s nabídkou darování osobní pozůstalosti po majoru PhDr. Jaroslavu Dvorském.



Mjr. PhDr. Josef Dvorský (1896–1955)

První návštěvy Drahotuš, kde byly veškeré materiály uloženy, se zúčastnili 8. října 2008 zástupci dvou institucí: Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv (VÚA–VHA) a Vojenský historický ústav Praha (VHÚ), zjistili rozsah pozůstalosti a převzali prvních několik kusů knih (předpisy československé armády z doby první republiky – VÚA-VHA, obecná historiografie – VHÚ).

Druhé návštěvy, která proběhla 2. března 2009, se již zúčastnili jen zástupci VHÚ. Účelem cesty byla selekce materiálů, jež měly být předány výše uvedeným institucím. Tři pracovníci VHÚ Praha strávili celých 7 hodin přebíráním rozsáhlé knihovny J. Dvorského, která zdaleka neobsahovala jen monografie a časopisy zaměřené na dějiny vojenství, ale z velké části též témata politologická, pedagogicko-didaktická, lingvistická, náboženská a filosofická. V každém případě se jednalo o knihovnu nanejvýš dobře vedenou a profilovanou s ohledem na zájmy dr. Dvorského.

Poslední návštěva pak proběhla se čtrnáctidenním odstupem a byla vykonána automobilem Avia, který zajistil dostatečný prostor pro transport všech materiálů, jež byly naskládány v osmi kartónových přepravkách od banánů a ve dvou vojenských kufrech.

Pozůstalost však neobsahovala jen knihovnu majora Dvorského, ale i část jeho osobních věcí. Jednalo se například o dva výše uvedené vojenské kufry, několik zarámovaných fotografií rodinného charakteru či o formuláře a seznamy pocházející z knihovny Vojenské akademie v Hranicích.

Z osobní knihovny patří k nejzajímavějším kusům kupříkladu různá provedení jeho vlastních vojensko-osvětových prací:

- DVORSKÝ, Josef. *Český apoštolet generál Fr. J. hr. Kinský, pedagog filantropismu*. Hranice nad Bečvou : Dvorský, 1931. 200 s.

• DVORSKÝ, Josef. *Naše vojsko a československý důstojník v projevech T. G. Masaryka*. I.–II. 58 díl. Hranice nad Bečvou : nákladem vlastním, [1933]. 146, [V] s.; VI obr. příl.

Mimořádný badatelský potenciál má bohatá kolekce odborných literárních prací zahraniční produkce, kterou tvoří vesměs německé, rakouské, francouzské, ale také italské studie zabývající se fenoménem důstojnictva – jeho rolí a posláním ve společenském systému evropských zemí. Jak z rozsahu a skladby knihovny vyplynulo, dr. Dvorský jakožto profesor Vojenské akademie skutečně pečlivě a systematicky sledoval veškeré trendy ve výchově a výcviku důstojnických kádrů.

Pozůstalost po majoru PhDr. Dvorském významně obohatila fondy Referátu historických fondů Knihovny VHÚ Praha. Vojenský historický ústav pak naopak zajistí dlouhodobé bezpečné uložení památek na tohoto významného československého důstojníka a pedagoga, stejně jako jejich zpřístupnění široké odborné veřejnosti.

ZDENĚK MUNZAR – TOMÁŠ KYKAL

ZEMŘEL IVAN KRŠKA

PhDr. Ivan Krška se narodil v Hranicích 24. července 1932, vzápětí se rodina odstěhovala do Brna, kde absolvoval gymnázium a univerzitu (obor archivnictví – dějepis). Poté pracoval v Zemědělsko-lesnickém archivu v Bučovicích a Státním archivu v Brně. V roce 1959 se stal archivářem Okresního národního výboru v Hranicích, který však byl hned následujícího roku v souvislosti se správní reformou zrušen a Dr. Krška se stal zaměstnancem Okresního archivu Přerov, kde vedl pracoviště v Potštátě a v Lipníku. Do důchodu odešel v roce 1992. Žil v Potštátě, zemřel v hranické nemocnici 15. února 2009.

Jeho první publikované texty patří do oboru diplomatiky, později se věnoval především regionálním dějinám. Nejrozsáhlejší publikovanou prací byla studie *Archiv města Lipníka nad Bečvou* (Sborník archivních prací 1991). Nejvíce textů věnoval historii Lipníka a Potštátu. Pro dějiny Hranicka uveďme několik článků publikovaných ve Zpravodaji města Hranic a lánzí Teplíc n. B.:

K první stávce dělnictva v Hranicích, ZMHLT 1977, květen, s. 4–6 • Hraničtí soukeníci v roce 1835, ZMHLT 1983, březen, s. 6–8 • K 50. výročí mauzolea na hřbitově v Hranicích, ZMHLT 1987, listopad, s. 10–11 • Hranice a T. G. Masaryk, ZMHLT 1990, červen, s. 2–3. A zejména studii: *Okresní národní výbor Hranice 1945–1960*, II. severomoravské archivní sympozium – Odborná sdělení. Opava 1986, s. 453–495.

Jako archivář uspořádal a inventářem opatřil řadu významných fondů, pro Hranicko zejm.: *Okresní úřad Hranice (1876–1945)* – katalog prezidiálních spisů, *Archiv města Drahotuše (1480–1945)*, *Právozárečné měšťanstvo Drahotuše (1629–1940)*, *Archiv města Hranic (1554–1945)*, *Městský národní výbor v Hranicích (1945–1967)*, *Okresní národní výbor v Hranicích (1945–1960)*, *Farní úřad Hranice (1656–1945)*, *Právozárečné měšťanstvo Hranice (1629–1867)* a mnoho dalších.

Pozornost si zaslouží také jeho práce na nedokončeném projektu dějin Hranic, který se zrodil v roce 1967. Úkolem dr. Kršky bylo zpracování dějin města v letech 1850–1918. Práce zůstala v rukopise. Jedná se o zhruba 60 stran textu, dnes už ovšem antikvovaných postupným zpřístupňováním dalších archivních fondů.

Jiří J. K. NEBESKÝ